

SPRAWOZDANIE

z działalności

**Pełnomocnika Rządu
do Spraw Społeczeństwa Obywatelskiego**

za okres

od 8 stycznia 2016 roku do 8 lipca 2016 roku

Warszawa, sierpień 2016 rok

Wstęp

8 stycznia 2016 r. Pani Premier Beata Szydło powołała Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego, Pana Wojciecha Kaczmarczyka. Misją Pełnomocnika jest przygotowanie **Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego**, a także monitorowanie jego wdrażania oraz koordynowanie i monitorowanie współpracy organów administracji rządowej z sektorem organizacji pozarządowych i innych instytucji obywatelskich.

Narodowy Program Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego jest efektem ponad 2-letniej analizy sytuacji sektora obywatelskiego w Polsce i uważnego wsłuchiwania się w głos i postulaty środowisk pozarządowych. Stanowi strategiczny projekt zwiększania kapitału społecznego polskiej wspólnoty.

Reformy sektora obywatelskiego i jego otoczenia przygotowywane przez Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego obejmują m.in.:

1. Rozwój instytucji dialogu obywatelskiego, w tym otwarcie ich na szerokie spektrum organizacji i środowisk nie uczestniczących w dialogu, ani nie dysponujących zasobami kompetencyjnymi umożliwiającymi im dostęp do programów publicznych.
2. Znoszenie barier rozwojowych dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego.
3. Reformę państwowego systemu finansowania horyzontalnego kierowanego do społeczeństwa obywatelskiego, zakładającą:
  - a. Reformę priorytetów Funduszu Inicjatyw Obywatelskich poprzez skonsolidowanie i skoncentrowanie priorytetów Funduszu na wybranych zagadnieniach ważnych z punktu widzenia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
  - b. Utworzenie Funduszu Grantów Instytucjonalnych, którego zadaniem będzie budowa kapitałów żelaznych oraz trwałych, stabilnych i niezależnych podstaw materialnych sektora obywatelskiego;
  - c. Utworzenie Funduszu Inicjatyw Edukacyjnych;
  - d. Reformę procedur finansowania ze środków publicznych zadań realizowanych przez organizacje sektora obywatelskiego. Reforma wprowadzi zasady decentralizacji, przejrzystości i apolityczności procedur dostępu organizacji obywatelskich do środków publicznych (skuteczny filtr między dysponentem środków publicznych a ich odbiorcą) i uzupełni zasady konkurencyjności (konkursy grantowe) zasadą celowości (finansowanie według kryteriów i priorytetów celowościowych);
  - e. Powołanie Programu Multyplikacji Dobrych Praktyk i stworzenie państwowego repozytorium rezultatów i produktów programów publicznych.
4. Utworzenie Programu Rozwoju Wolontariatu pn. „Korpus Solidarności”, w celu realizacji zadań cywilizacyjno-rozwojowych, aktywizacyjnych, solidarnościowych oraz reaktywacji i wsparcia etosu społecznikowskiego. W ramach Korpusu do pracy wolontariackiej przy programach wsparcia społecznego na szeroką skalę wykorzystać można zasoby społeczne w postaci seniorów, młodzieży, a także zaangażowanych

społecznie profesjonalistów. Uczestnicy programu udzielaliby wsparcia w formie pomocy długotrwałej i zorganizowanej np. dla osób gorzej sytuowanych, nieporadnych, ze środowisk marginalizowanych, osób i grup znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Do celów świadczenia pomocy należy wykorzystać publiczne zasoby w postaci szkół, klubów, instytucji socjalnych i kulturalnych oraz parafii.

5. Wprowadzenie państwowego systemu formalnej i nieformalnej edukacji obywatelskiej i wychowania patriotycznego, realizowanego przy współudziale sektora obywatelskiego z racjonalnym wykorzystaniem istniejącej infrastruktury edukacyjno-kulturalnej (szkoły, przedszkola, biblioteki, domy kultury itp.) obejmującego:
  - a. Kształcenie umiejętności obywatelskich i wiedzy o współczesnym społeczeństwie;
  - b. Odwołanie do tradycji, dziedzictwa narodowego i wartości konstytuujących wspólnotę;
  - c. Elementy edukacji globalnej, w tym odpowiedzialności za potrzebujących, środowisko, przestrzeń, a także inne wyzwania współczesności.

Program edukacji obywatelskiej będzie także realizowany w mediach publicznych.

Ważnym elementem planowanego Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego będzie także utworzenie Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, którego celem będzie stworzenie warunków prawnych do pełnego i efektywnego wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na zasadach otwartości, konkurencyjności i przejrzystości. Centrum będzie instytucją podlegającą Prezesowi Rady Ministrów, zarządzającą horyzontalnymi i operacyjnymi programami grantowymi wsparcia. Działalność Narodowego Centrum powinna wpływać na zwiększenie skuteczności i efektywności oddziaływania instrumentów wsparcia finansowego i pozafinansowego, które kierowane są do sektora organizacji pozarządowych z wykorzystaniem krajowych i innych środków publicznych. Kolejnym efektem działalności Centrum powinien być wzrost skuteczności wdrożeniowej programów rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Zadaniem Narodowego Centrum będzie także prowadzenie badań i analiz sektora obywatelskiego w Polsce oraz rozwijanie współpracy w tym zakresie z instytucjami europejskimi i międzynarodowymi.

I. Podstawa prawna działania

Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego, zwany dalej „Pełnomocnikiem”, został ustanowiony na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2016 r. w sprawie ustanowienia Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego (D.U. z 2016r., poz. 37). Zgodnie z wymienionym rozporządzeniem, do zadań Pełnomocnika należy:

- przygotowanie narodowego programu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego;
- monitorowanie wdrażania programu;

- koordynowanie i monitorowanie współpracy organów administracji rządowej z sektorem organizacji pozarządowych i innych instytucji obywatelskich.

Zgodnie z § 4 ww. rozporządzenia, Pełnomocnik przedstawia Radzie Ministrów półroczne sprawozdanie ze swojej działalności.

II. Działania legislacyjne i poza legislacyjne

1.

Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego w dniu 9 marca 2016 r. zwrócił się z prośbą do Prezesa Rady Ministrów o udzielenie upoważnienia do opracowania, prowadzenia procesu uzgodnień oraz wniesienia do rozpatrzenia projektu zarządzenia Prezesa Rady Ministrów o powołaniu Zespołu do spraw programów współpracy organów administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi. Upoważnienie zostało udzielone Pełnomocnikowi w dniu 15 marca 2016 r. W czerwcu 2016 r. Pełnomocnik przeprowadził dwie tury uzgodnień projektu zarządzenia. W dniu 14 lipca 2016 r. projekt zarządzenia został przyjęty przez Stały Komitet Rady Ministrów.

Zarządzenie nr 95 Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 lipca 2016 r. o powołaniu Zespołu do spraw programów współpracy organów administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi (M.P. poz. 719) weszło w życie w dniu 27 lipca 2016 r.

W skład Zespołu powołano: Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego w randze przewodniczącego Zespołu; 20 członków – przedstawicieli ministrów i Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów; jednego przedstawiciela Rady Działalności Pożytku Publicznego oraz sekretarza Zespołu – osobę wyznaczoną przez przewodniczącego Zespołu spośród pracowników komórki organizacyjnej Kancelarii Prezesa Rady Ministrów właściwej w zakresie obsługi merytorycznej, organizacyjnej i kancelaryjno-biurowej Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego.

Do zadań Zespołu należy:

- 1) poprawa jakości współpracy ministrów i wojewodów w zakresie opracowywania rocznych lub wieloletnich programów współpracy z organizacjami pozarządowymi, o których mowa w art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239 i 395);
- 2) opracowanie ramowego wzoru rocznych lub wieloletnich programów współpracy, o których mowa w pkt 1;
- 3) upowszechnianie dobrych praktyk, merytoryczne wsparcie i monitorowanie właściwego i terminowego wywiązywania się przez:
  - a) ministrów i wojewodów z obowiązku, o którym mowa w art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,

b) organy administracji rządowej z obowiązku, o którym mowa w art. 5b ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;

4) współdziałanie z Pełnomocnikiem Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego przy realizacji zadań z zakresu koordynowania i monitorowania współpracy organów administracji rządowej z sektorem organizacji pozarządowych i innych instytucji obywatelskich.

§ 14 ust. 2 zarządzenia wskazuje na bezterminowe utworzenie Zespołu tj. na okres wykonywania ww. zadań. Zarządzenie zobowiązuje Przewodniczącego Zespołu do przedstawienia Radzie Ministrów sprawozdania końcowego z realizacji zadań Zespołu w terminie 30 dni od dnia zakończenia prac Zespołu. W najbliższym czasie zostanie zwołane pierwsze posiedzenie Zespołu, na którym uchwalony zostanie regulamin określający szczegółowy tryb pracy Zespołu.

2.

W dniu 4 marca 2016 r. Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego zwrócił się z prośbą do Prezesa Rady Ministrów o udzielenie upoważnienia do opracowania, prowadzenia procesu uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania oraz wniesienia do rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Jednocześnie Pełnomocnik zawnioskował stosownie do § 5 ust. 2 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin Pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979, z późn. zm.) o podjęcie decyzji w zakresie opracowania projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego bez uprzedniego przyjęcia założeń tego projektu przez Radę Ministrów.

Upoważnienie zostało udzielone Pełnomocnikowi w dniu 23 marca 2016 r.

W chwili obecnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów kończą się prace merytoryczne i legislacyjne nad projektem ustawy, uzasadnieniem i Oceną Skutków Regulacji, które pozwolą Pełnomocnikowi, stosownie do § 25 ust. 1 i 3 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin Pracy Rady Ministrów przedłożyć wniosek do Przewodniczącego Zespołu do spraw Programowania Prac Rządu o wprowadzenie projektu ustawy o Narodowym Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów.

Projekt ustawy określa zadania i organizację Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Narodowe Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego będzie nowym organem w sprawach wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz organem właściwym w sprawach pożytku publicznego i wolontariatu, w tym koordynowania i organizowania współpracy organów administracji publicznej i podmiotów działających w sferze pożytku publicznego w zakresie określonym w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 239 oraz 395)

i tym samym zastąpi dotychczasowe działania ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w tym zakresie. Bezpośredni nadzór nad działalnością Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego sprawować będzie Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego.

3.

W dniu 5 kwietnia 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wystosował pismo do Podsekretarza Stanu do spraw współpracy rozwojowej oraz polityki afrykańskiej i bliskowschodniej Ministerstwa Spraw Zagranicznych w sprawie niekorzystnego dla polskich organizacji pozarządowych zapisu regulaminu w zakresie edukacji globalnej i podnoszenia świadomości o wyzwaniach globalnych. Zmiana polega na umożliwieniu organizacjom uczestniczenia w charakterze lidera bądź partnera w maksymalnie trzech projektach składanych w ramach konkursu zamiast tylko w jednej ofercie. Zmiana regulaminu zwiększa szansę skutecznej rywalizacji w konkursie polskich organizacji, które w obszarach edukacji globalnej i podnoszenia świadomości o wyzwaniach globalnych nadal dysponują mniejszymi zasobami od swoich zagranicznych partnerów, co w istotny sposób obniża ich zdolność do konkurowania o fundusze europejskie. Interwencja rządu polskiego w Komisji Europejskiej, w szczególności Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego oraz Ministra Spraw Zagranicznych, w sprawie Regulaminu konkursu grantowego EC EuropeAid DEAR Call 2016 zakończyła się zmianą niekorzystnych zapisów dla polskich organizacji pozarządowych.

4.

Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego przygotował propozycje dotyczące budowania kapitału społecznego w obszarze rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, które następnie zostały włączone do projektu Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, która jest średniookresowym instrumentem polityki państwa. Propozycje obejmują pogłębianie diagnozy w zakresie budowy kapitału społecznego oraz określenie celów oraz kierunków interwencji państwa w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Cele interwencji państwa związanej z poprawą spójności społecznej i budową kapitału społecznego i obywatelskiego obejmują:

- zwiększenie organizacyjnego i merytorycznego wsparcia środowisk pozarządowych;
- „uobywatelnienie” państwa;
- dostosowanie ładu instytucjonalnego wytworzonego na mocy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie do nowych wymagań i wyzwań w rozwoju sektora obywatelskiego;
- zwiększenie dostępu do programów i środków dla organizacji ze środowisk niereprezentowanych;
- zwiększenie uczestnictwa III sektora w programach międzynarodowych;
- poprawa mechanizmów koordynacji polityki państwa wobec III sektora.

W działaniach w zakresie budowy kapitału społecznego podkreślono wartość i znaczenie dla rozwoju państwa i społeczeństwa systemowego wsparcia rozwoju sektora obywatelskiego i jego otoczenia w ramach Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego obejmującego rozwój instytucji dialogu obywatelskiego, znaczenie barier rozwojowych dla

organizacji społeczeństwa obywatelskiego i reformę finansowania działań sektora, wspierania zaangażowania wolontariackiego i edukacji obywatelskiej.

Narodowy Program Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego został uwzględniony w projekcie Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jako propozycja jej programu operacyjnego.

III. Grupy eksperckie

Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego w celu skonsultowania z ekspertami sektora pozarządowego założeń Narodowego Programu *Wspierania*¹ Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego powołał 5 zespołów eksperckich. Zespoły te poświęcone są następującym obszarom tematycznym:

- 1) Budowa instytucji dialogu obywatelskiego,
- 2) Podstawy prawne społeczeństwa obywatelskiego,
- 3) Reforma systemu horyzontalnego finansowania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- 4) Program rozwoju wolontariatu - Korpus Solidarności,
- 5) Edukacja obywatelska.

Zespoły mają charakter pomocniczy i doradczy, i powstały jako wyraz dążenia Pełnomocnika do nawiązania stałej współpracy ze środowiskami pozarządowymi. Każdy zespół liczy kilkanaście osób.

Dotychczas odbyły się po dwa spotkania każdego z zespołów: w kwietniu i w czerwcu 2016 r. Z każdego spotkania przygotowywane są sprawozdania, które po autoryzacji uczestników są umieszczane na stronie internetowej Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego.

Efektem prac zespołów eksperckich jest określenie kierunków prac w poszczególnych obszarach NPRSO oraz sposobu współpracy Pełnomocnika z ekspertami z uwzględnieniem uwag zgłaszanych przez ekspertów. Zdecydowano dokonać w poszczególnych obszarach NPRSO wyodrębnienia szczegółowych kwestii, które będą następnie przedmiotem dyskusji ekspertów.

Podczas spotkań z zespołami ekspertów, sformułowana została wstępna lista najistotniejszych zagadnień rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, które zostaną poddane debacie podczas konferencji tematycznych. Konferencje zostaną zorganizowane jesienią 2016 roku. Zagadnienia te obejmować będą:

- zreformowanie instytucji pożytku publicznego – statusu pożytku publicznego, organizacji pożytku publicznego oraz zlecenia zadań w obszarze pożytku publicznego;

---

¹ Oficjalna nazwa Programu funkcjonująca w dokumentach rządowych to: Narodowy Program Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, jednak po sugestiach wielu z osób uczestniczących w inauguracyjnych spotkaniach Zespołów Pełnomocnik zamierza ją zmienić na Narodowy Program Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

- przyszłość mechanizmu 1% wspierającego rozwój społeczeństwa obywatelskiego;
- rozwój filantropii indywidualnej i korporacyjnej;
- rozwój lokalny kierowany przez społeczność.

IV. Patronaty

Patronat honorowy Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego może być przyznany wydarzeniom lub przedsięwzięciom, które mają zasięg, rangę i znaczenie międzynarodowe, ogólnopolskie, ponadregionalne oraz resortowe, a ich realizacja służy promocji społeczeństwa obywatelskiego.

Tabela 1. Wykaz spotkań, wydarzeń i konferencji objętych honorowym patronatem w 2016 roku (stan na 4.08.2016 r.)

Lp	Organizator	Wydarzenie	Data
1.	Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej	VIII edycja programu edukacyjnego "Młody obywatel"	rok 2016 Warszawa
2.	Youth to Youth Initiative (Y2Y Initiative)	II Międzynarodowy Szczyt Młodzieży	21-25.04.2016 r. Kraków
3.	Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu	Konferencja podsumowująca projekt "Lokomotywa zmian. Senioralne działania środowiskowe"	14.04.2016 r. Warszawa
4.	Stowarzyszenie Manko	Pro seniorskie projekty Głos Seniora oraz Ogólnopolska Karta Seniora	rok 2016 Kraków
5.	Zachodnia Izba Gospodarcza	Wrocławskie Forum Kobiet	20.06.2016 r. Wrocław
6.	Obywatelski Parlament Seniorów	Obywatelski Parlament Seniorów	rok 2016 Warszawa
7.	Regionalne Centrum Wolontariatu w Kielcach	Międzynarodowa konferencja dotycząca wolontariatu w służbach społecznych w szczególności w Policji	5.07.2016 r. Warszawa

V. Konferencje, seminaria, spotkania

W dniu 11 lutego 2016 roku Wojciech Kaczmarczyk, Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego oraz Renata Szczęch, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, spotkali się w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z Nilsem Muiżnieksem, Komisarzem Praw Człowieka Rady Europy. Spotkanie poświęcone było omówieniu sposobów realizacji zaleceń sformułowanych w Memorandum Komisarza z 2007 roku skierowanym do Rządu RP oraz priorytetom rządu polskiego w odniesieniu do polityki równego traktowania, dialogu ze społeczeństwem obywatelskim, a także wybranym aspektem polityki społecznej. W ramach spotkania przedstawiono informacje dotyczące prac nad Narodowym Programem Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, który stanowić ma

podstawowy instrument dialogu z III sektorem oraz wsparcia finansowego i operacyjnego organizacji społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

W dniu 25 lutego 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego spotkał się z przedstawicielami Kaszubskiego Uniwersytetu Ludowego w Wieżycy (powiat kartuski) i Ekologicznego Uniwersytetu Ludowego w Grzybowie (powiat płocki). W trakcie spotkania goście przybliżyli Pełnomocnikowi historię uniwersytetów ludowych w Polsce. Rozmawiano o potencjale uniwersytetów ludowych jako instytucji wspomagających rozwój osobisty i zawodowy osób poza dużymi obszarami miejskimi. Podkreślono rolę uniwersytetów w realizacji niektórych elementów Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, zwłaszcza w obszarze edukacji obywatelskiej.

W dniu 3 marca 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego uczestniczył w konferencji „Kobieta 50+ w zwierciadle swoim i świata”. Konferencja odbyła się pod patronatem naukowym Komitetu Nauk o Pracy i Polityce Społecznej Polskiej Akademii Nauk. Celem konferencji było upowszechnienie problematyki aktywizacji kobiet 50+. Tematem przewodnim spotkania był wpływ odpowiednio dostosowanych i stosowanych narzędzi edukacyjnych na budowanie relacji oraz wykorzystanie przez kobiety 50+ doświadczenia i życiowej mądrości. Konferencja odbyła się w ramach projektu Aktywne kobiety 50+ ERASMUS+ Edukacja dorosłych. Podczas konferencji Pełnomocnik podkreślił znaczenie tego rodzaju projektów dla przywracania osobom starszym godnego miejsca w społeczeństwie. Zwrócił także uwagę na wartość wielowymiarowych partnerstw oraz na życzliwą i efektywną współpracę instytucji grantodawczej (ERASMUS+) z grupą partnerską, realizującą projekt.

W dniach 17-18 marca 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego uczestniczył w szeregu spotkań w Waszyngtonie. Pełnomocnik spotkał się m.in. z przedstawicielami Rady Bezpieczeństwa Narodowego: Stephenem Pomperem (Senior Director for Multilateral Affairs), Laurą Abrahams Schulz (Director for Global Engagement) oraz Gorinne Graff (Director for Democracy and Governance), a także z prezesem National Endowment for Democracy – Carlem Gershmanem oraz prezesem Freedom House – dr Markiem P. Lagonem. Celem spotkań było omówienie założeń Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego oraz zaangażowanie rządu w tym zakresie, w szczególności w rozwój instytucji dialogu obywatelskiego, zmniejszanie barier rozwojowych dla organizacji III sektora i stworzenie spójnego systemu finansowania oraz powołanie Korpusu Solidarności – Programu Wspierania Wolontariatu.

W dniu 23 marca 2016 roku w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyła się konferencja "Wsparcie Społeczeństwa Obywatelskiego W Polsce – Nowe Otwarcie". Gospodarzem konferencji był Wojciech Kaczmarczyk, Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego. Konferencję otworzyła Pani Beata Szydło, Prezes Rady Ministrów. Głównym elementem konferencji była prezentacja założeń Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego będących efektem ponad 2-letnich analiz zespołu ekspertów, stanowiącym próbę odpowiedzi na głosy i postulaty zgłaszane w dyskusji wewnątrz III sektora. W ramach Konferencji odbyło się 5 paneli tematycznych, obejmujących

poszczególne obszary Programu. Tematem pierwszego panelu były kwestie zmian instytucjonalnych, takich jak reforma Rady Działalności Pożytku Publicznego i propozycja utworzenia Narodowego Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Drugi panel poświęcony był identyfikacji i sposobom przezwyciężenia ustawowych barier rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. W trakcie trzeciego panelu omówiono propozycje reform Funduszu Inicjatyw Obywatelskich i rozszerzenia systemu wsparcia przez państwo organizacji pozarządowych poprzez utworzenie Funduszu Inicjatyw Edukacyjnych oraz Funduszu Grantów Instytucjonalnych. Czwarty panel objął temat planowanego Polskiego Korpusu Solidarności jako narzędzia zwiększania prestiżu wolontariatu długotrwałego i budowania solidarności międzypokoleniowej, a ostatni, piąty panel dotyczył edukacji obywatelskiej w szkole i mediach publicznych.

W dniu 30 marca 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego uczestniczył w panelu dyskusyjnym pt. „Aktywność obywatelska a rozwiązywanie problemów lokalnych” podczas Forum Ekonomii Społecznej w Lesznie, którego organizatorem było Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich PISOP. W trakcie dyskusji Pełnomocnik powiedział, że dialog obywatelski trzeba rozwijać nie tylko na poziomie narodowym, ale również i lokalnym, gdzie powinien mieć wymiar m.in. wspólnego programowania i realizacji zadań przez samorząd i środowiska pozarządowe. W odpowiedzi na pytania o Narodowy Program Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Pełnomocnik podkreślił, że program jest próbą spojrzenia z horyzontalnej perspektywy, wykraczającej poza doświadczenia poszczególnych resortów, a organizacje pozarządowe, zdaniem Pełnomocnika, są w tym procesie niezastąpionym partnerem. Odnosząc się do ekonomii społecznej, Pełnomocnik podkreślał wagę przedsięwzięć społecznych. Pełnomocnik wskazał też na potencjalną rolę klauzul społecznych, które mogą mieć wpływ na jakościowy i ilościowy rozwój przedsiębiorczości społecznej.

W dniu 7 kwietnia 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wziął udział w sympozjum "Wyobraźnia miłosierdzia w Polsce - wczoraj, dziś, jutro". Sympozjum zorganizowane zostało przez Katedrę Prakseologii Pastoralnej i Organizacji Duszpasterstwa Instytutu Teologii Praktycznej WT UKSW. Celem sympozjum było przedstawienie wybranych inicjatyw miłosierdzia realizowanych w Polsce przez fundacje i organizacje kierujące się wartościami chrześcijańskimi oraz podjęcie refleksji nad tym, jakie działania należy podejmować w przyszłości, aby odpowiedzieć na różne obszary polskiej biedy.

W dniu 8 kwietnia 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego uczestniczył w spotkaniu dotyczącym Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Spotkanie odbyło się w Centrum Wolontariatu w Warszawie i było poświęcone polskiemu Korpusowi Solidarności, który ma być składową Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. W trakcie spotkania omówione zostały podstawowe założenia inicjatywy Korpus Solidarności. Pojawił się również temat Mapy Drogowej III Sektora, z uwagi na fakt, że projekt ten również podnosi kwestię wzmocnienia i rozwoju wolontariatu. Podniesione zostały kwestie związane z kształceniem organizatorów (koordynatorów) wolontariatu. Przedstawiono przykłady inicjatyw zmierzających do uruchomienia kierunków/specjalizacji WOLONTARIAT na UKSW w Warszawie.

W dniu 12 kwietnia 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wziął udział w konferencji „Gotowi do dialogu obywatelskiego? Zarządzanie konfliktami w partycypacji lokalnej”. Konferencja została zorganizowana przez Fundację Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy WPiA UW oraz Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy. Konferencja była elementem projektu pt. „Wspomaganie dialogu obywatelskiego w warunkach konfliktu lokalnego” realizowanego w ramach programu „Obywatele dla Demokracji”, prowadzonego przez Fundację im. Stefana Batorego we współpracy z Polską Fundacją Dzieci i Młodzieży, a finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (tzw. Funduszy EOG). Patronat honorowy nad konferencją objął Związek Powiatów Polskich.

W dniu 14 kwietnia 2016 roku w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów odbyło się seminarium „Partycypacja obywatelska młodzieży. Przykład Młodzieżowych Rad Gmin”. Zorganizowane zostało przez Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego oraz Fundację Civis Polonus. Seminarium poświęcone było problematyce partycypacji obywatelskiej młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem Młodzieżowych Rad Gmin, które są mechanizmem dialogu obywatelskiego, umożliwiającym młodym ludziom udział w podejmowaniu ważnych decyzji w społecznościach lokalnych. W trakcie seminarium odbyły się cztery równoległe warsztaty tematyczne poświęcone wyborom do Młodzieżowej Rady Gminy, sposobom pracy Młodzieżowej Rady Gminy, tematom konsultacji społecznych i współpracy Młodzieżowej Rady ze społecznością i instytucjami publicznymi w gminie oraz wspieraniu Młodzieżowej Rady Gminy. Konferencję zakończył panel tematyczny poświęcony korzyściom z aktywnie działającej Młodzieżowej Rady Gminy. Wzięli w nim udział przedstawiciele samorządu lokalnego.

W dniu 19 kwietnia 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego spotkał się z Adriaanem Palmem, Charge d`Affaires Szefem Działu Politycznego Ambasady Królestwa Niderlandów oraz Krzysztofem Weyherem, Doradcą ds. Politycznych. Podczas spotkania Minister Wojciech Kaczmarczyk przedstawił swoje obecne i planowane działania w ramach pełnionych przez siebie obowiązków. Poinformował przedstawicieli Ambasady o pracach nad Narodowym Programem Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, zorganizowanej w marcu br. konferencji prezentującej założenia tego programu oraz o rozpoczynających pracę zespołach eksperckich. Dyskusja podczas spotkania dotyczyła, również, roli społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych w różnych sektorach życia społecznego m.in. w edukacji, w zdrowiu; wspieraniu kobiet powracających na rynek pracy po urlopach rodzicielskich i wychowawczych. Podkreślono, że partnerzy społeczni powinni mieć znacznie bardziej zrównoważony niż dotychczas dostęp do zasobów (programów i środków) oferowanych przez państwo, powinni być również obecni w debacie publicznej, a ich głos bardziej słyszalny. W szczególności te organizacje i środowiska, które nie były dotąd obecne w debacie publicznej i miały niewystarczający dostęp do zasobów publicznych.

W dniach 25 – 26 kwietnia 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego przebywał z wizytą w Londynie. W jej trakcie spotkał się ze swoim brytyjskim odpowiednikiem, Ministrem ds. Społeczeństwa Obywatelskiego Robem Wilsonem. W czasie spotkania ministrowie omówili szereg zagadnień będących w polu

zainteresowania obu stron, w celu stworzenia pełnego partnerstwa strategicznego na rzecz wspólnego dobrobytu i bezpieczeństwa, zgodnie z ostatnio przyjętymi ustaleniami premierów Polski i Wielkiej Brytanii. W ramach wspólnej inicjatywy Pełnomocnika Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego Wojciecha Kaczmarczyka oraz Roba Wilsona – brytyjskiego Ministra Społeczeństwa Obywatelskiego w Cabinet Office będą organizowane na przemian w Polsce i Wielkiej Brytanii cyklicznie polsko-brytyjskie fora NGOów. Spotkania będą miejscem dla wymiany informacji, dobrych praktyk, sieciowania i tworzenia partnerstw w realizacji wspólnych przedsięwzięć. W trakcie rozmowy ministrowie omówili przygotowania do forum pomiędzy przedstawicielami polskiego i brytyjskiego społeczeństwa obywatelskiego oraz środowiskami biznesu, polityki i think-tanków. Fora będą gromadzić reprezentantów administracji publicznej i organizacji pozarządowych, a ich celem ma być przedyskutowanie i zaproponowanie pogłębionej analizy problemów najważniejszych dla przyszłości obu państw, a także wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego w Polsce i Wielkiej Brytanii. Ministrowie uzgodnili, że będą kontynuować współpracę, aby pierwsze forum, które ma odbyć się w Polsce, zakończyło się sukcesem. W trakcie wizyty w Londynie Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego spotkał się także z przedstawicielami organizacji pozarządowych. Podczas wizyty w Londynie odbyło się spotkanie z Williamem Shawcrosssem z Charity Commission, Peterem Ainsworthem z Big Lottery Fund, Sir Stuartem Etheringtonem z National Council for Voluntary Organizations, a także z Karin Woodley z Cambridge House, beneficjentem Local Sustainability Fund. Podczas wizyty Pełnomocnik spotkał się również z przedstawicielami Polonii. Obok Pani prof. Haliny Taborskiej, rektor Polskiego Uniwersytetu Na Obczyźnie, reprezentującej dawną emigrację obecny był także m.in. Pan Bartosz Łuszcz, prezes klubu siatkarskiego IBB Polonia Londyn. Rozmawiano o problemach i wyzwaniach jakie stoją przed Polakami w Wielkiej Brytanii. Troską rządu jest dbanie o zachowanie polskiej tożsamości wśród rodaków, a także dbałość o dziedzictwo historyczne i kulturowe, którego strażnikami są przedstawiciele Polonii.

W dniu 16 maja 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wziął udział w II Dolnośląskim Kongresie Obywatelskim w Krzyżowej. Kongres zorganizowany został przez Dolnośląską Federację Organizacji Pozarządowych wraz z 32 partnerami, organizacjami pozarządowymi, sieciami z województwa oraz samorządem lokalnym. W części plenarnej Pełnomocnik Rządu do Spraw społeczeństwa obywatelskiego przedstawił założenia Narodowego Programu Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Odbyła się także debata pt. „Czy obywatele potrzebują regulacji prawnych dla swojej aktywności społecznej”. W debacie wziął udział Pełnomocnik Rządu do Spraw społeczeństwa obywatelskiego, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz Rzecznik Praw Dziecka.

W dniu 18 maja 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego uczestniczył w IX Ogólnopolskim Forum Pełnomocników ds. Organizacji Pozarządowych organizowanym przez Sieć SPLOT w Warszawie. Spotkanie poświęcone było wzajemnym relacjom rząd – samorząd – organizacje pozarządowe.

W dniu 19 maja 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wziął udział w posiedzeniu Narodowej Rady Rozwoju zatytułowanym: „Polityka społeczna po ćwierćwieczu przemian: solidarność, inwestycje, społeczne, współodpowiedzialność”.

W posiedzeniu brali udział, m.in., Prezydent RP Andrzej Duda, Minister Pracy i Polityki Społecznej Elżbieta Rafalska, oraz inni ministrowie, parlamentarzyści, przedstawiciele innych instytucji publicznych, świata nauki i organizacji pozarządowych. Posiedzenie Rady otworzył i zamknął Prezydent RP Andrzej Duda. Posiedzenie NRR składało się z trzech sesji. Sesja I poświęcona była dyskusji nad tym na ile obecny system zabezpieczenia społecznego gwarantuje bezpieczeństwo socjalne obywateli. W sesji II: „Jak wykorzystać potencjał społeczeństwa obywatelskiego na rzecz polityki inwestycji społecznych” z komentarzem do referatu profesor Ewy Leś wystąpił Pełnomocnik Rządu do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego Wojciech Kaczmarczyk, który zwrócił uwagę na słabości instytucjonalne zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Podczas sesji III omawiane były możliwości wykorzystywania środków unijnych na rozwój sfery społecznej.

W dniu 1 czerwca 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego spotkał się z przedstawicielami Rady Europy. W spotkaniu uczestniczyli m.in.: Prezydent Konferencji Międzynarodowych Organizacji Pozarządowych Rady Europy, Członkini Rady Ekspertów ds. organizacji pozarządowych przy Konferencji NGOs Rady Europy, Reprezentanci Międzynarodowej Federacji Praw Człowieka oraz Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego Rady Europy. Tematem spotkania była współpraca polskich organizacji pozarządowych z administracją publiczną w kontekście praw człowieka i demokracji, wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, konsultacje projektów legislacyjnych z organizacjami pozarządowymi oraz współpraca Pełnomocnika Rządu do Spraw społeczeństwa obywatelskiego z III sektorem.

W dniu 21 czerwca 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wziął udział w konferencji pt. „Autonomia i finansowanie organizacji działających na prowincji” zorganizowanej przez Towarzystwo Kulturalne „Echo Pyzdr”. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele organizacji społecznych, grup nieformalnych oraz aktywni liderzy. Podczas spotkania odbyła się dyskusja dotycząca różnego rodzaju barier, ale także kierunków i szans rozwojowych dla organizacji działających na poziomie lokalnym. Celem spotkania było przedstawienie Pełnomocnikowi Rządu do Spraw społeczeństwa obywatelskiego specyfiki wiejskich organizacji oraz zaproponowanie rozwiązań, które mogłyby znaleźć się w przygotowywanym Narodowym Programie Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego i umożliwiałyby m. in. równy dostęp organizacji pozarządowych na prowincji do środków finansowych.

W dniu 28 czerwca 2016 roku Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wziął udział w spotkaniu zorganizowanym przez Instytut Socjologii na Uniwersytecie. Spotkanie poświęcone było organizacjom trzeciego sektora. Pełnomocnik odwiedził także placówkę dzienną SIEMACHA Spot (Rzeszów, Millenium Hall).

W dniu 4 lipca 2016 r. Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego wziął udział w debacie pt. „Ustawa o ochronie sygnalistów w Polsce. O potrzebie i perspektywach jej wprowadzenia”. Debata była wspólną inicjatywą Fundacji im. Stefana Batorego oraz Forum Związków Zawodowych i odbyła się pod honorowym patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele: organów administracji rządowej (m.in. z Ministerstwa Rozwoju, Centralnego Biura Antykorupcyjnego), związków

zawodowych (m.in. z Forum Związków Zawodowych), pracodawców (m.in. z Konfederacji Lewiatan), organizacji pozarządowych, mediów oraz aktywni liderzy. W trakcie spotkania podsumowano projekt Fundacji im. Stefana Batorego i Transparency International Secretariat „Polska ustawa o ochronie sygnalistów. W poszukiwaniu poparcia związków zawodowych oraz organizacji pracodawców”.

Ponadto Pełnomocnik Rządu do spraw społeczeństwa obywatelskiego odbył 110 spotkań z przedstawicielami ponad 100 organizacji pozarządowych, których przedmiotem były przygotowania do powstania NPRSO oraz zagadnienia związane ze współpracą administracji rządowej z organizacjami pozarządowymi.